

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/13/2022
Identifikačné číslo spisu:	8314210590
Dátum vydania rozhodnutia:	30.11.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Holíč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:8314210590.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov: 1. Š. N., nar. XX.XX.XXXX, bytom G. XXX, 2. S. N., nar. XX.XX.XXXX, bytom G. XXX, 3. Š. N., nar. XX.XX.XXXX, bytom G. XXX, 4. T. N., nar. XX.XX.XXXX, bytom G. XXX, žalobcovia 1 až 4 zastúpení advokátskou kanceláriou Líška & Partners s.r.o., so sídlom Brezová 10, Košice, IČO: 48 052 060, 5. C. N., nar. XX.XX.XXXX, bytom G. XX, 6. R. N., nar. XX.XX.XXXX, bytom G. XX, 7. C. N., nar. XX.XX.XXXX, bytom G. XX, žalobcovia 5 až 7 zastúpení JUDr. Františkom Komkom, advokátom, so sídlom Hlavná 27, Prešov, proti žalovaným: 1. G. J., nar. XX.XX.XXXX, bytom G. XXX, 2. I. J., nar. XX.XX.XXXX, bytom G. XXX, obaja zastúpení Mgr. Ivanom Chvostekom, advokátom, so sídlom Štefánikova 17, Humenné, 3. Česká poisťovna a.s., so sídlom Spálená 75/16, Praha 1, Česká republika, IČO: 452 72 956, zastúpená JUDr. Gabrielou Reichovou, advokátkou, so sídlom Pavla Mudroňa 26, Martin, IČO: 42 071 135, o ochranu osobnosti, o náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Humenné pod sp.zn. 15C/214/2014, o dovolaní žalobcov 5 až 7 a žalovaného 3 proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 24. novembra 2020 sp.zn. 13Co/60/2020, 13Co/61/2020, takto

rozhodol:

Dovolacie konanie v časti dovolania žalobcov 1 až 4 z a s t a v u j e.

Dovolanie žalobcov 5 až 7 o d m i e t a.

Najvyšší súd Slovenskej republiky z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Prešove z 24. novembra 2020 sp.zn. 13Co/60/2020, 13Co/61/2020 a rozsudok Okresného súdu Humenné z 19. októbra 2017 sp.zn. 15C/214/2014, v spojení s doplniacim rozsudkom z 12. decembra 2019 sp.zn. 15C/214/2014 vo vzťahu medzi žalobcami 1 až 7 a žalovaným 3 v jeho vyhovujúcej časti a vec v takto zrušenom rozsahu v r a c i a Okresnému súdu Humenné na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Humenné (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 19. októbra 2017 sp.zn. 15C/214/2014, v spojení s doplniacim rozsudkom z 12. decembra 2019 sp.zn. 15C/214/2014, zaviazal žalovaných v 1. až 3. rade spoločne a nerozdielne zaplatiť jednotlivým žalobcom náhradu nemajetkovej ujmy, ktorú stanovil vo výške 7.500,- eur pre rodičov poškodených a sumou

2.000,- eur pre súrodencov poškodených osôb a vo zvyšnej časti žalobu zamietol.

1.1 Súd prvej inštancie odôvodnil svoje rozhodnutie zásahom do súkromného a rodinného života žalobcov, ktorí pri dopravnej nehode spôsobenej žalovaným v 1. rade, pričom za toto konanie bol aj právoplatne uznaný vinným z trestného činu, stratili svojich synov, respektíve súrodencov, čím boli dané predpoklady pre priznanie práva na nemajetkovú ujmu. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zaviazal na zaplatenie nárokov za nemajetkovú ujmu okrem vodiča motorového vozidla rovnako aj žalovaného v 2. rade, ktorý bol prevádzkovateľom tohto motorového vozidla s poukazom na skutočnosť, že prevádzkovateľ zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla ako osobitného druhu zodpovednosti. Zároveň vyhovel žalobe aj voči žalovanému v 3. rade s poukazom na ustanovenia zákona č. 381/2001 Z.z., kedy tento špeciálny predpis upravuje oblasť poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, pričom žalovaný v 3. rade bol poisťovacou spoločnosťou, u ktorej motorové vozidlo bolo poistené pre prípad vzniku škody. Rovnako vo vzťahu k žalovanému v 3. rade nemal za dôvodne vznesenú námietku premlčania, poukázal na skutočnosť, že táto námietka nie je dôvodná, pretože už pred rozšírením žaloby voči žalovanému v 3. rade bol tento označený ako vedľajší účastník, preto je táto námietka neopodstatnená. Výšku priznanej sumy súd prvej inštancie odôvodnil tak, že zo zisteného skutkového stavu bolo zistené, že rodinné vzťahy medzi žalobcami a osobami, ktoré zahynuli pri dopravnej nehode boli veľmi dobré a nepochybne sa jednalo o značný zásah do ich súkromného a rodinného života, pričom pozostali trpia aj v psychickej oblasti udalosťou, ktorá ich obrala o ich najbližších príbuzných. Súd prvej inštancie vec právne posúdil v zmysle ustanovení § 430 ods. 1, § 11, § 13 Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“), § 4 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z., v zmysle Smernice Rady 84/5/EHS, Smernici č. 2009/103/ES, pričom poukázal aj na judikatúru Súdneho dvora Európskej únie. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) s poukazom na čiastočný úspech oboch strán sporu rozhodol, že strany sporu nárok na náhradu trov konania nemajú.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie strán rozsudkom z 24. novembra 2020 sp.zn. 13Co/60/2020, 13Co/61/2020 výrokom I. potvrdil rozsudok v spojení s doplniacim rozsudkom vo výrokoch I. až VII.. Výrokom II. zmenil rozsudok v spojení s doplniacim rozsudkom tak, že žalovaní v 1., 2. a 3. rade sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi v 1. rade sumu 2.500,- eur, a to v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku, žalovaní v 1., 2. a 3. rade sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi v 2. rade sumu 2.500,- eur, a to v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku, žalovaní v 1., 2. a 3. rade sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi v 3. rade sumu 1.300,- eur, a to v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku, žalovaní v 1., 2. a 3. rade sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi v 4. rade sumu 1.300,- eur, a to v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku, žalovaní v 1., 2. a 3. rade sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi v 5. rade sumu 2.500,- eur, a to v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku, žalovaní v 1., 2. a 3. rade sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi v 6. rade sumu 2.500,- eur, a to v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku, žalovaní v 1., 2. a 3. rade sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi v 7. rade sumu 1.300,- eur, a to v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku a v prevyšujúcej zamietavej časti rozsudok v spojení s doplniacim rozsudkom potvrdil. Výrokom III. zmenil rozsudok v spojení s doplniacim rozsudkom vo výroku IX. tak, že žalobcovia v 1. až 7. rade majú nárok na náhradu trov konania voči žalovaným v 1. až 3. rade v rozsahu 100%. Výrokom IV. zrušil rozsudok v spojení s doplniacim rozsudkom vo výroku VIII. a v rozsahu zrušenia vec vrátil súdu prvej inštancie na nové rozhodnutie.

2.1 Podľa odvolacieho súdu súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností prijal správny právny záver, keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia súdom prvej inštancie, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje (§ 387 ods. 2 CSP) v časti potvrdenia rozsudku. Odvolací súd nemá pochybnosti o tom, že smrť synov resp. súrodencov žalobcov spôsobila vážny zásah do ich súkromného a rodinného života. Ich smrťou stratili sociálne, morálne, ako aj citové puto vytvorené medzi nimi. Protiprávnym konaním žalovaného v 1. rade došlo k nenávratnému zničeniu väzieb rodinného života žalobcov. Následky zásahu nie je možné odstrániť len

morálnou satisfakciou, pretože žiadna by nepostačovala na primerané zadostučinenie a zmiernenie ich ujmy. Vychádzajúc aj z ustálenej rozhodovacej praxe NS SR (napr. 5Cdo/265/2009, 2Cdo/194/2011) súčasťou práva na ochranu súkromia je aj rodinný život spočívajúci v udržiavaní a rozvíjaní vzájomných citových, morálnych a sociálnych väzieb medzi najbližšími osobami a konanie, ktoré spôsobilo násilné pretrhnutie týchto väzieb stratou člena rodiny, je konaním nesúcim znaky neoprávneného zásahu do chránených osobnostných práv pozostalých členov rodiny. K porušeniu práva na ochranu osobnosti žalobcov, a to práva na ochranu súkromia a rodinného života došlo v dôsledku protiprávneho konania žalovaného v 1. rade, pričom zodpovednosť žalovaných v 2. a 3. rade vyplýva z postavenia prevádzkovateľa motorového vozidla a jeho poisťovateľa.

2.2 Základnými kritériami určenia výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch v dôsledku neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti sú závažnosť vzniknutej ujmy ako i okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo (ktoré môžu byť významné tak u osoby postihnutej, ako aj u osoby, ktorá neoprávnený zásah spôsobila). V dôsledku neoprávneného zásahu žalovaného v 1. rade došlo v danom prípade k násilnému pretrhnutiu rodinných a citových väzieb vyplývajúcich predovšetkým z intenzity vzťahu s poškodenými. Táto intenzita je daná už tým, že žalobcovia ako rodičia či súrodenci okrem psychickej bolesti, ktorá v prípade straty veľmi blízkeho človeka je vnímaná ako neznesiteľná, fyzicky obmedzujúca aktivity pozostalého, často vyžadujú odbornú pomoc v dôsledku duševného ochorenia, sú zasiahnutí stratou blízkej osoby, ktorej nezastupiteľným poslaním bolo upevňovanie a pozitívne rozvíjanie citových vzťahov rodinnej spolupatričnosti, odovzdávanie materinskej lásky i výchovného poslania.

2.3 Odvolací súd po preskúmaní obsahu vykonaných dôkazov súdom prvej inštancie mal za to, že skutkový stav vecí po vykonanom dokazovaní je dostatočný a zrejмый, niet pochyb o tom, že žalobcovia intenzívne pociťujú stratu blízkej osoby, strádaajú, zmenil sa im osobný, citový, rodinný život. Žalobcovia dostatočným spôsobom v rámci svojho výsluchu preukázali, aký negatívny vplyv mala smrť synov, respektíve súrodencov na ich život, žalobcovia vo väčšej či menšej miere trpia posttraumatickou stresovou poruchou, čo potvrdzujú vykonané dôkazy. Svedkovia vypočutí v konaní potvrdili intenzívnu zmenu v živote žalobcov po smrti poškodených. Niet pochyb, že boli preukázané silné sociálne, morálne, kultúrne, citové putá vytvorené v rámci súkromného a rodinného života žalobcov. Náš právny poriadok neobsahuje vyčíslenie „nemajetkovej ujmy pri strate ľudského života“, príbuzní majú zákonný nárok na jednorazové odškodnenie. Závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, sú v zmysle ust. § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka určujúce pre stanovenie výšky náhrady súdom. Priznanie nemajetkovej ujmy nie je reparáciou. Je nespochybniteľné, že žiadna priznaná suma nenahradí žalobcom ich blízkych príbuzných, no môže zmierniť následky vzniknutej nemajetkovej ujmy. Žalobcovia budú stratu pociťovať po celý život, zároveň súd prihliadol aj na osobu žalovaného v 1. rade, ktorý spáchal trestný čin, ale v čase usmrtenia bol vo veku blízkom mladistvému, svoje konanie oľutoval /č.l. 16 - 17 spisu/. Bol trestne zodpovedný a bol mu uložený aj nepodmienečný trest vo výmere 7 rokov a tri mesiace a doživotný zákaz vedenia motorových vozidiel. Táto udalosť podstatne negatívne zmenila aj život žalovaného v 1. rade. Preto vzhľadom na majetkové pomery žalovaných, ako aj na vzťahy, ktoré medzi žalovaným v 1. rade a poškodenými pretrvávali do dňa nešťastnej udalosti, odvolací súd je toho názoru, že žalobcom priznaná nemajetková ujma je primeraná (po jej zvýšení odvolacím súdom).

2.4 V danej veci bola správne súdom prvej inštancie posúdená otázka spoluzavinenia poškodených pri smrteľnej dopravnej nehode, kedy nepochybne títo po tom, čo spoločne požívali alkoholické nápoje spolu so žalovaným v 1. rade, nastúpili do motorového vozidla a vykonali jazdu, pri ktorej došlo k dopravnej nehode s fatálnymi následkami. Ako vyplýva z rozhodnutí Najvyššieho súdu SR sp.zn. 3Cdo 250/2018 zo dňa 17.07.2019 ako aj rozhodnutia vydaného pod sp.zn. 4Cdo 38/2007 je zrejмый, že najvyšší súd riešil otázku spoluviny poškodeného, teda účastníka dopravnej nehody a v oboch týchto rozhodnutiach dospel k záveru, že je nutné prihliadnuť na spoluzavinenie poškodeného, teda v tomto prípade osôb, smrťou ktorých uplatňovali žalobcovia náhradu nemajetkovej ujmy, a to v zmysle § 441 Občianskeho zákonníka. Správne preto súd prvej inštancie pristúpil k redukcii priznanej výšky náhrady nemajetkovej ujmy tak, ako to vyplýva z bodu 66 odôvodnenia. Odvolací súd mal za to, že nie je nutnosťou zo strany súdu pri stanovení výšky nemajetkovej ujmy percentuálnym spôsobom vypočítať

spoluzavinenie poškodeného práve v takomto špecifickom prípade, akým je určenie výšky peňažnej náhrady, ktorá nepochybne je predmetom úvahy súdu, no nepochybne súd prvej inštancie túto skutočnosť bral do úvahy a táto skutočnosť mala vplyv na výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy. V každom prípade podľa názoru odvolacieho súdu je nutné ustáliť výšku spoluzavinenia poškodených v rozsahu cca 33%, nakoľko je nepochybné, že pre rozumne zmýšľajúceho človeka je obrovským rizikom to, aby nastúpil do vozidla, o ktorom vie, že vodič pred jazdou požil alkoholické nápoje, pričom táto miera rizika podľa názoru odvolacieho súdu je v danom prípade neakceptovateľná, hlavne s poukazom na skutočnosť, že žalovaný v 1. rade požíval alkoholické nápoje pred nehodou spolu s poškodenými z tejto dopravnej nehody.

2.5 Výška peňažnej náhrady je predmetom voľnej úvahy súdu, keďže zákon nestanovuje ani rámcové čiastky pre odškodnenie nemajetkovej ujmy. Preto súd prihliadol okrem závažnosti vzniknutej ujmy na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, aj k naplneniu požiadavky účinného primeraného zadost'učinenia za vzniknutú nemajetkovú ujmu, tiež požiadavku nezneužívania tohto právneho prostriedku. Vodiacimi parametrami proporcionálne spravodlivého zadost'učinenia je atribút primeranosti, ktorý je rozhodujúcim kritériom priznávania odškodnenia, aby bol dosiahnutý účel kompenzácie. Na druhej strane pri zachovaní proportionality, výška relutárnej (peňažnej) satisfakcie nesmie byť prostriedkom bezdôvodného obohatenia a pôsobiť na škodcu likvidačne. Rozhodujúcim je preto zvažovanie individuálnych okolností prípadu. Pri výške priznaného finančného zadost'učinenia súd prvej inštancie zohľadňoval závažnosť vzniknutej ujmy na strane žalobcov, teda trvalú citovú traumu, ale aj okolnosti na strane žalovaných, spoluzavinenie poškodených a priznal žalobcom v pozícii rodičov a v pozícii súrodencov rozdielnu náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 7.500,- resp. 2.000,- eur. Výška priznanej nemajetkovej ujmy pre príbuzných, a to rodičov a súrodencov bola riešená aj v iných prípadoch v konaní pred Krajským súdom v Prešove, či inými súdmi, pričom odvolací súd dospel k záveru, že vychádzajúc z rozhodovacej činnosti Krajského súdu Prešov a záveru, ktorý bol vyslovený v konaní vedenom na Krajskom súde v Prešove pod sp.zn. 3Co 3/2020, respektíve v konaní vedenom na Najvyššom súde SR pod sp.zn. 7Cdo 154/2018 je dané odškodnenie pre rodiča usmrtenej osoby vo forme nemajetkovej ujmy vo výške 15.000,- eur a pre súrodencov vo výške 5.000,- eur primeraným. Odvolací súd preto považoval za dôvodné v zmysle § 388 CSP zmeniť doplniaci rozsudok tak, že je dôvodné zaviazať žalovaných v 1. až 3. rade spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcom v 1., 2., 5. a 6. rade zaplatiť každému po 2.500,- eur a ostatným žalobcom v pozícii súrodencov každému po 1.300,- eur, nakoľko podľa úvahy odvolacieho súdu táto suma zodpovedá odškodneniu pri obdobných prípadoch. S poukazom na vyššie uvedené spoluzavinenie poškodených z dopravnej nehody, ktoré ustálil odvolací súd v rozsahu cca 33%, teda 1/3, je dôvodné priznať žalobcom nárok na zaplatenie náhrady nemajetkovej ujmy tak ako je uvedená vyššie. Pokiaľ sa týka výšky priznanej nemajetkovej ujmy tak po zohľadnení tejto skutočnosti ohľadom spoluzavinenia poškodených je možné dospieť k záveru, že bez spoluzavinenia poškodených by odvolacím súdom priznaná výška nemajetkovej ujmy predstavovala sumu cca po 15.000,- eur u rodičov poškodených a u ostatných žalobcov sumu cca 5.000,- eur. Táto výška nemajetkovej pri porovnaní rozhodnutí súdov Slovenskej republiky je predvídateľná a odzrkadľuje aktuálnu rozhodovaciu činnosť súdov Slovenskej republiky v oblasti rozhodnutí pri priznaní nemajetkových ujmy pozostalým obetiam z dopravných nehôd. V prípade ako bol tento, kedy sa jednalo o funkčné rodiny, ktoré pred dopravnou nehodou boli charakterizované dobrými vzťahmi medzi jej jednotlivými členmi. Súd prvej inštancie správne na tieto skutočnosti poukázal v bodoch 64, 65 a 66 svojho odôvodnenia. S poukazom na vyššie uvedené skutočnosti preto považoval odvolací súd za právne dôvodné potvrdiť napadnutý rozsudok v prevyšujúcej zamietavej časti.

2.6 Pokiaľ sa týka odvolacej námietky žalobkyne v 6. rade, ktorá v dôsledku posttraumatických udalostí následne bola uznaná invalidnou uvádza odvolací súd, že v zmysle všeobecných psychologických záverov v podstate každá strata blízkej osoby má evidentný negatívny vplyv na psychiku pozostalých hlavne pokiaľ ide o blízkych príbuzných, pričom je pravdou, že každá individuálna fyzická osoba sa môže vyporiadať s takouto udalosťou rozdielne. U každého pozostaleho dochádza k závažnému zásahu do jeho rodinného života a práve táto skutočnosť je rozhodujúca pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy. Dôležitým je zásah do rodinného a súkromného života, pričom podľa názoru odvolacieho súdu nemožno dospieť k záveru, že osoba, u ktorej nedošlo k určeniu alebo stanoveniu diagnózy zo strany

psychiatra či psychológa, bola zasiahnutá v oblasti rodinného a súkromného života menej závažným spôsobom než osoba, u ktorej sa na jeho psychickej stránke takýto zásah prejavil tým, že mu bola diagnostikovaná takáto choroba. Práve pri odškodňovaní nemajetkovej ujmy sa nedá matematickým spôsobom bodovo ako je to pri odškodňovaní následkov úrazu určiť, že pozostalý má nárok na vyššiu nemajetkovú ujmu z toho dôvodu, lebo jeho „bodové ohodnotenie smútku“ je vyššie alebo nižšie. Z týchto dôvodov podľa názoru odvolacieho súdu nie je možné rozlišovať medzi výškou priznanej nemajetkovej ujmy u osôb v rovnakom príbuzenskom vzťahu a stupni ku poškodenému, ak títo žili spoločne rovnako intenzívnym rodinným životom pred nehodou s poškodeným. Výška nemajetkovej ujmy sa odvíja od rodinných a spoločenských väzieb, ktoré tu existovali pred nehodou medzi pozostalým a osobou, ktorá zomrela pri dopravnej nehode.

2.7 Pokiaľ sa týka vznesenej premlčacej námietky zo strany žalovaného v 3. rade, odvolací súd túto nepovažoval za dôvodnú. Z obsahu spisu vyplýva, že žaloba o ochranu osobnosti bola podaná na Okresnom súde v Humennom dňa 10.09.2014, pričom následne súd prvej inštancie prerušil konanie do právoplatného skončenia vo veci 2T 182/2012 vedenej na Okresnom súde v Humennom, teda vo veci proti žalovanému v 1. rade, pričom tento v predmetnom konaní bol uznaný vinným z prečinu usmrtienia a zároveň mu bola uložená povinnosť nahradiť škodu žalobcovi v 1. rade a žalobkyni v 6. rade, pričom vo zvyšku boli títo odkázaní na občianskoprávne konanie. Predmetný rozsudok nadobudol právoplatnosť 20.11.2014, pričom návrh na pribratie žalovaného v 3. rade do konaní bol podaný dňa 07.07.2016, teda nepochybne v rámci trojročnej premlčacej doby, ktorá začína plynúť od právoplatnosti rozsudku vo veci 2T 182/2012, a to vo vzťahu k nárokom žalobcov v 1. a 6. rade. Odvolací súd plne súhlasí s názorom súdu prvej inštancie tak ako to uviedol v bode 52, 53, 54 a 55 odôvodnenia svojho rozsudku. V čase podania žaloby bol účinný ako procesný predpis Občiansky súdny poriadok, ktorý v § 93 upravoval postavenie vedľajšieho účastníka, pričom podľa znenia tohto ustanovenia ako vedľajší účastník môže sa popri navrhovateľovi alebo odporcovi zúčastniť konania ten, kto má právny záujem na jeho výsledku pokiaľ nejde o konanie o rozvod, o neplatnosť manželstva alebo o určenie či to manželstvo je alebo nie je. Podľa ods. 2 citovaného paragrafu do konania vstúpi buď z vlastného podnetu alebo na výzvu niektorého z účastníkov urobenú prostredníctvom súdu. O prípustnosti vedľajšieho účastníctva súd rozhodne len na návrh. Z obsahu spisu vyplýva, že žalovaný v 3. rade bol označený v podanej žalobe ako vedľajší účastník, pričom toto označenie bolo plne v súlade s vtedy platným znením Občianskeho súdneho poriadku. Vedľajší účastník v tom čase uviedol súdu, že nesúhlasí so svojim vedľajším účastníctvom a do konania nevstupuje z vlastného podnetu. O jeho prípustnosti ako vedľajšieho účastníka súd nerozhodol, pričom po tom čo nadobudol účinnosť Civilný sporový poriadok (01.07.2016) bol v priebehu krátkeho času (07.07.2016) podaný návrh, aby Česká poisťovna a.s. bola pribratá do konania ako žalovaný v 3. rade, o čom súd rozhodol uznesením zo dňa 05.08.2016, ktoré nadobudlo právoplatnosť 31.08.2016. Z uvedeného vyplýva, že pokiaľ za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku súd nerozhodol o neprípustnosti žalovaného v 3. rade ako vedľajšieho účastníka, bolo jeho postavenie plne v súlade s vtedy platným Občianskym súdnym poriadkom. Hneď po účinnosti Civilného sporového poriadku bol podaný zo strany žalobcov návrh na rozšírenie žaloby o žalovaného v 3. rade (predtým vedľajšieho účastníka), preto ani u žalobcov, ktorí neboli odkázaní v trestnom konaní na občianskoprávne konanie, nedošlo k premlčaniu ich nároku vo vzťahu k žalovanému v 3. rade. Je nepochybné, že žaloba o náhradu nemajetkovej ujmy bola podaná dňa 10.09.2014, teda v čase, ktorý bol kratší ako dva roky po dopravnej nehode, ktorá sa stala 25.09.2012, pričom návrh na pristúpenie žalovaného v 3. rade bol podaný v siedmy deň účinnosti Civilného sporového poriadku, preto je zrejmé, že v danom prípade neuplynula trojročná všeobecná premlčacia doba na priznanie nemajetkovej ujmy. Z uvedeného dôvodu odvolací súd považoval túto odvoláciu námietku žalovaného v 3. rade aj vo vzťahu k žalobcom, ktorí neuplatnili svoj nárok v trestnom konaní za nedôvodnú.

2.8 Pokiaľ sa týka odvolacích námietok žalobcov, podľa ktorých by mal byť rozsah odškodnenia nemajetkovej ujmy v rozmedzí 1.000 000,- až 5.000 000,- eur v zmysle právnej úpravy harmonizovanej Smernicou 72/166/EHS a Smernicou 90/232/EHS odvolací súd uvádza, že táto otázka je riešená v rozsudku Súdneho dvora EÚ Drozdov, C 277/2012, kedy Súdny dvor uviedol, že ak členský štát priznáva nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, nemôže jej maximálnu výšku stanoviť nižšie než sú výšky minimálneho poistného krytia stanoveného v druhej smernici, t.j. 1.000 000,- eur na poškodeného

alebo v prípade viacerých poškodených 5.000 000,- eur na nehodu. Táto otázka však nerieši výšku minimálneho priznaného odškodného vo forme nemajetkovej ujmy, rieši otázku rozsahu poistného krytia, preto ani táto odvolacia námietka nebola posúdená ako dôvodná zo strany odvolacieho súdu. Pokiaľ sa týka odvolacej námietky žalobcov, v ktorom poukazovali na vyššie priznané náhrady v konaní pred Krajským súdom Trenčín, v tejto súvislosti odvolací súd uvádza, že na základe jedného rozhodnutia odvolacieho súdu nemožno hovoriť, že sa jedná o ustálenú rozhodovaciu prax, pričom práve v tejto sfére je nutné individuálne posúdiť každý prejednávany prípad. Z uvedeného dôvodu táto odvolacia námietka nebola považovaná za dôvodnú.

2.9 Výrok o trovách konania odvolací súd postupom podľa § 388 CSP zmenil s poukazom na skutočnosť, že pri konaní o takomto nároku závisí rozhodnutie od úvahy súdu, preto nemožno aplikovať zásadu úspechu a neúspechu v konaní pre takéto nároky. Je dôvodné, aby bol priznaný nárok na náhradu trov konania, ktorého výška bude počítaná z prisúdenej sumy, nie zo sumy žalovanej. Odvolací súd zrušil výrok rozsudku súdu prvej inštancie VIII., v ktorom, a to s poukazom na jeho nepreskúmateľnosť, nakoľko z výrokovej časti tohto rozhodnutia nevyplýva, žalovaní v ktorom rade sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť štátu súdny poplatok. Tento záver nemožno zistiť ani z odôvodnenia predmetného výroku. Úlohou súdu prvej inštancie bude následne rozhodnúť o povinnosti zaplatiť súdny poplatok, a to už s prihliadnutím na výšku priznaného plnenia a svoje rozhodnutie odôvodní v zmysle Zákona o súdnych poplatkoch.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalobcovia 1 až 4 (ďalej aj „dovolatelia“), uplatniac dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP. V priebehu dovolacieho konania žalobcovia 1 až 4 vzali svoje dovolanie v celom rozsahu späť (č.l. 546).

4. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalobcovia 5 až 7 (ďalej aj „dovolatelia“), uplatniac dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP, navrhujúc zrušenie napadnutého rozsudku a vrátenie veci odvolaciemu súdu. Porušenie práva na spravodlivý proces vidia v zmätočnosti a duplicitnosti rozhodnutia odvolacieho súdu o odvolaní žalobcov, keď vo výroku I. odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s dopĺňacím rozsudkom vo výrokoch 1 až 7, zároveň vo výroku II. odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s dopĺňacím rozsudkom vo výrokoch 1 až 7. Dovolatelia tiež namietajú nedostatočnosť odôvodnenia, považujú ho za nepreskúmateľné, formalistické, v otázke výšky priznanej nemajetkovej ujmy poukázali na rozhodnutia súdov v obdobnej veci (rozsudok NS SR sp.zn. 3 Cdo 18/2016 vo veci Okresného súdu Humenné sp.zn. 15C 27/2011), kde bola priznaná suma 23.000,- eur, ako aj ďalšie rozhodnutia (7 Cdo 170/2016, 3 CdoGp 1/2016, judikatúra ESLP), odvolací súd dostatočne nezohľadnil relevantné okolnosti vzniku nemajetkovej ujmy na strane žalobcov. Dovolatelia namietali právny názor odvolacieho súdu vyslovený v bode 59. odôvodnenia, tento považujú za porušenie práva na spravodlivý proces, rovnako nesúhlasia s právnym posúdením otázky spoluzavinenia.

5. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný 3 (ďalej aj „dovolateľ“), uplatniac dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP, navrhujúc zrušenie napadnutého rozsudku a vrátenie veci odvolaciemu súdu. Za zásadné právne otázky, ktoré riešil odvolací súd, považuje otázky: 1. Má podanie žaloby v civilnom konaní na súde účinky spočívania plynutia premlčacej doby aj voči inému subjektu ako žalovanému (voči vedľajšiemu účastníkovi podľa Občianskeho súdneho poriadku)? Mohol byť subjekt označený žalobcami v žalobe ako vedľajší účastník účastníkom konania v procesnej pozícii vedľajší účastník aj bez toho, že by do konania z vlastného rozhodnutia vstúpil (z vlastnej iniciatívy alebo na podnet iného účastníka), resp. aj proti svojej vôli? 2. Začína premlčacia doba ohľadom nároku na náhradu nemajetkovej ujmy plynúť až dňom právoplatnosti rozsudku v trestnom konaní vedenom voči pôvodcovi zásahu (hoci aj samotná okolnosť, že bol pôvodcom zásahu nebola nikdy sporná) resp. má prerušenie civilného konania do právoplatného skončenia trestného konania vedenom voči pôvodcovi zásahu za následok začatie plynutia novej premlčacej doby dňom nasledujúcim po právoplatnom skončení trestného konania? 3. V prípade, ak si pozostalý po blízkej osobe usmrtenej pri dopravnej nehode v súvislosti s prevádzkou motorového vozidla uplatní v trestnom konaní v rámci

adhézneho konania nárok na náhradu nemajetkovej ujmy voči pôvodcovi zásahu, dôjde k spočívaniu plynutia premlčacej doby počas trvania trestného konania vedeného proti pôvodcovi zásahu aj voči poisťovateľovi prevádzky tohto motorového vozidla (zvlášť v situácii, kedy v prípade figurovalo len jedno vozidlo, ktorého poisťovateľ bol od počiatku známy)?

5.1. Prípustnosť dovolania je daná podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvej inštancie, záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu vyplýva, že trojročná premlčacia doba (nárokov uplatnených v konaní žalobcami 2/, 3/, 4/, 5/, a 7/) vo vzťahu k žalovanému 3/ neplynula v čase od podania žaloby (10. 09. 2014) do podania návrhu na pripustenie vstupu žalovaného 3/ do konania dňa 07. 07. 2016 (bod 67. rozsudku). Odvolací súd teda dospel k záveru, že spočívanie (neplynutie) premlčacej doby pôsobilo aj vo vzťahu k (neskoršiemu) žalovanému 3/ a to ešte aj v čase, kedy tento nebol v konaní žalovaným. Právne posúdenie odvolacieho súdu, že spočívanie (neplynutie) premlčacej doby pôsobí aj proti inému subjektu ako žalovanému v konaní, je nesprávne, v rozpore s ust. § 112 prvá veta OZ. Uplatnením nároku na náhradu nemajetkovej ujmy žalobou v civilnom konaní nemohlo dôjsť k prerušeniu plynutia (spočívaniu) premlčacej doby voči iným osobám ako žalovaným, a teda ani vo vzťahu k prípadnému vedľajšiemu účastníkovi. Premlčacia doba spočíva iba vo vzťahu medzi účastníkmi civilného sporu. Premlčacia doba spočíva pristúpením ďalšieho účastníka do konania. Ak ide o vstup do konania na strane žalobcu v zmysle § 79 OSP, k vstupu do konania dochádza okamihom, kedy taký žalobca vysloví voči súdu so vstupom do konania súhlas, nie dňom, kedy jeho pristúpenie navrhol pôvodný žalobca. Týmto okamihom dochádza tiež k uplatneniu práva v konaní na účely plynutia premlčacej doby (Rc 57/2008). Účinky zastavenia plynutia premlčacej doby sa týkajú vždy účastníkov prebiehajúceho konania a netýkajú sa tretích osôb, ktoré do konania nevstúpili. V danej súvislosti poukázal aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zo dňa 25. 09. 2008 sp. zn. 3Cdo 168/2008 publikované v zbierke stanovísk NS a súdov SR 2/2014, ktorého závery sú za rozhodné aj v súvislosti s vyššie formulovanou právnou otázkou: keďže vedľajší účastník má podľa § 93 ods. 3 O. s. p. v konaní rovnaké práva a povinnosti ako účastník konania, súd s ním koná obdobne ako s účastníkom konania (doručuje mu písomnosti, predvoláva ho na pojednávania a pod.). „Rovnaké práva a povinnosti“ sa ale v tomto ustanovení majú na mysli výlučne z hľadiska procesného - vedľajší účastník má v konaní rovnaké procesné práva a povinnosti ako účastník konania. Vyplýva to z postavenia vedľajšieho účastníka a tiež podstaty jeho (vedľajšej) účasti na konaní. I keď teda vedľajší účastník môže byť rozhodnutím súdu zviazaný na náhradu trov konania (rovnako mu môže byť priznaná náhrada trov konania), je vylúčené, aby mu rozhodnutím súdu vo veci samej bolo prisúdené právo alebo uložená povinnosť, ktoré tvoria predmet sporu. Poisťovní ako vedľajšieho účastníka nemožno zviazať v konaní na žiadne plnenia (Sborník stanovisek, zpráv o rozhodování soudů a soudních rozhodnutí NS ČSSR, ČSR a SSR, zv. IV s. 621). Ak je teda vylúčené, aby vedľajšiemu účastníkovi bola uložená povinnosť na plnenie v zmysle žalobného návrhu, je zřejmé, že uplatnením takéhoto nároku v konaní voči iným žalovaným nemohlo dôjsť k prerušeniu plynutia premlčacej doby voči ďalšiemu subjektu, hoci (by) aj mal tento v konaní postavenie vedľajšieho účastníka. Až uplatnením žaloby aj voči tomuto subjektu ako žalovanému (v danom prípade návrhom na pripustenie zmeny okruhu žalovaných, ktorým ho žalobcovia rozšírili o žalovaného 3/), došlo k prerušeniu plynutia premlčacej doby (aj) voči nemu.

5.2 S uvedeným posúdením úzko súvisí aj otázka, či subjekt môže (mohol) byť účastníkom konania ako vedľajší účastník aj proti svojej jasne deklarovanej vôli. Odvolací súd (ako aj súd prvej inštancie) založili svoje zdôvodnenie neuplynutia premlčacej doby aj na tej otázke, že žalovaný 3/ bol do pripustenia jeho vstupu do konania ako žalovaného vedľajším účastníkom resp. intervenientom v konaní. Pri hodnotení premlčania uplatneného nároku žalobcov 2/, 3/, 4/, 5/ a 7/ vo vzťahu k žalovanému 3/ považuje dovolateľ za nesprávny tento záver odvolacieho súdu, že žalovaný 3/ v konaní mal postavenie vedľajšieho účastníka do momentu podania návrhu na jeho pripustenie do konania ako žalovaného, s poukazom na bod 67. rozsudku. Je nesporné, že žalobcovia označili žalovaného 3/ v podanej žalobe ako vedľajšieho účastníka. Zároveň je nesporné, že žalovaný 3/ namietal opakovane proti svojmu vstupu do konania v postavení vedľajšieho účastníka žalovaných (písomné podania zo dňa 16. 10. 2014 a 25. 06. 2015), pričom sa jednoznačne vyjadril tak, že do konania nevystupuje a na výsledku sporu nemá žiadny právny záujem. Podľa § 93 ods. 4 v čase podania žaloby platného Občianskeho súdneho poriadku na vstup vedľajšieho účastníka do konania bola potrebná jeho vlastná iniciatíva alebo podnet od niektorého z

účastníkov konania, kde však podnet nemožno zamieňať s pojmom návrh na vstup do konania (viď napr. Rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Obo 254/2010). K uvedenej právnej otázke zaujal aj dovolací súd (od záverov odvolacieho súdu odlišné) stanovisko a to vo viacerých svojich rozhodnutiach: Vedľajší účastník môže do konania vstúpiť buď z vlastnej iniciatívy alebo z iniciatívy účastníka konania. Ak účastník konania navrhne, aby určitý subjekt vstúpil do konania ako vedľajší účastník, súd oboznámi s uvedeným návrhom tento subjekt a vyzve ho, aby sa k nemu vyjadril a oznámil, či vstupuje do konania ako vedľajší účastník. Pokiaľ označený subjekt urobí procesný úkon prejavujúci jeho vôľu vstúpiť do konania, stáva sa vedľajším účastníkom vo chvíli, keď súdu dôjde jeho písomné oznámenie alebo keď svoj úkon urobí ústne do súdnej zápisnice; k vzniku vedľajšieho účastníctva sa nevyžaduje rozhodnutie súdu. Pokiaľ účastníkom navrhnutý subjekt neprejaví vôľu vstúpiť do konania v procesnej pozícii vedľajšieho účastníka, nevzniká jeho vedľajšie účastníctvo; nikoho totiž nemožno nútiť, aby sa stal vedľajším účastníkom konania (Uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 23. 01. 2014, sp. zn. 3Cdo 295/2014). Proti vôli vedľajšieho účastníka nie je možný jeho neformálny, ale ani formálny vstup do konania a to bez ohľadu, na ktorej strane v spore má vystupovať. (Rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 28. februára 2011, sp. zn. 5 Cdo 113/2010). S poukazom na uvedené je dovolateľ toho názoru, že až prejavom vôle príslušného subjektu konania sa zúčastniť (buď z podnetu vlastného alebo iného účastníka konania) dochádza k vstupu (účasti) takéhoto subjektu v konaní v pozícii vedľajšieho účastníka. Až následne môže dôjsť k rozhodovaniu o (ne)prípustnosti vedľajšieho účastníctva aj to len na návrh niektorej sporovej strany. Nie opačne, ako argumentuje odvolací súd, že do rozhodnutia o neprípustnosti vstupu vedľajšieho účastníka súdom prvej inštancie bol (neskorší) žalovaný 3/ účastníkom konania v pozícii vedľajšieho účastníka aj napriek absencii vôle konania sa v tomto procesnom postavení zúčastniť. Právny názor odvolacieho súdu, že na plynutie premlčacej doby malo vplyv postavenie žalovaného 3/ do 30. 06. 2016 ako vedľajšieho účastníka nemôže obstať z dôvodu, že jednak žalovaný 3/ vedľajším účastníkom v konaní nebol a na druhej strane samotné vedľajšie účastníctvo by nemalo žiadny vplyv na plynutie premlčacej doby voči vedľajšiemu účastníkovi. Z uvedeného potom vyplýva, že premlčacia doba nárokov na náhradu nemajetkovej ujmy uplatnená žalobcami v konaní vo vzťahu k žalovanému 3/ začala plynúť dňom 25. 09. 2012 (smrťou blízkych príbuzných žalobcov, ktorá súčasne predstavovala moment zásahu do osobnostnej sféry žalobcov), a že podaním žaloby (len) proti žalovaným 1/ a 2/ nedošlo k prerušeniu plynutia premlčacej doby vo vzťahu k (neskoršiemu) žalovanému 3/ už dňom podania žaloby, t. j. dňom 10. 09. 2014 napriek tomu, že v predmetnej žalobe bol označený ako vedľajší účastník. Účinky spočívania premlčacej doby podľa § 112 OZ uplatnením práva na súde vo vzťahu k žalovanému 3/ mohol mať až návrh na pripustenie žalovaného 3/ do konania zo dňa 07. 07. 2016, avšak tento bol podaný až po uplynutí premlčacej doby.

5.3 Prípustnosť dovolania je ďalej daná podľa § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP, rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvej inštancie, záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ako aj v časti ide o právnu otázku, ktorá nebola ešte v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešená. Odvolací súd vyriešil túto otázku tak, že z jeho odôvodnenia nie je jednoznačne zrejmé, či svoje závery o začatí plynutia premlčacej doby od právoplatnosti trestného rozsudku založil na úvahe, že premlčacia doba ohľadom nároku na náhradu nemajetkovej ujmy a/ začína plynúť (až) dňom právoplatnosti rozsudku v trestnom konaní vedenom voči pôvodcovi zásahu (v danom prípade vodičovi motorového vozidla, ktorý dopravnú nehodu spôsobil) alebo, b/ že prerušenie civilného konania o náhradu nemajetkovej ujmy do právoplatného skončenia trestného konania voči pôvodcovi zásahu má za následok spočívanie resp. pretrhnutie a následné začatie plynutia (novej) premlčacej doby pri pokračovaní v civilnom konaní. Aj z tohto dôvodu dovolateľ vymedzil samostatné právne otázky pod bodmi 2. a 3. Zo samotného odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu vyplýva, že tento uvedenú právnu otázku posúdil tak, že žalobcom 1/ a 6/ tým, že uplatnili svoj nárok v trestnom konaní vedenom voči žalovanému 1/, premlčacia doba ohľadom nimi uplatneného nároku až do právoplatného skončenia trestného konania neplynula, resp. (ako výslovne uviedol odvolací súd) “začala plynúť” až po právoplatnom skončení trestného konania. Uvedené je zreteľné z odôvodnenia rozsudku v bode 63. Právny názor vyjadrený odvolacím súdom, že premlčacia doba ohľadom nároku na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej zásahom do osobnostnej sféry fyzickej osoby začína plynúť až dňom právoplatného skončenia trestného konania vedeného proti pôvodcovi zásahu, považuje dovolateľ za nesprávny, v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, poukazujúc najmä na rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa

27. 11. 2012, sp. zn. 2Cdo/194/2011 publikovaný v Zbierke rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SR pod č. R 58/2014: Počiatok plynutia všeobecnej trojročnej premlčacej doby náhrady za nemateriálnu ujmu je podľa § 101 Občianskeho zákonníka viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilého porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby. Premlčacia doba začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv. Otázka, či sa premlčuje právo na náhradu nemajetkovej ujmy a kedy začína plynúť všeobecná trojročná premlčacia doba na uplatnenia práva, je v rozhodovacej praxi už vyriešená (napr. rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Cdo/278/2007, 5Cdo/265/2009, 1Cdo/100/2009, 8Cdo/24/2017, 8Cdo/119/2017 a vyššie uvedené rozhodnutie sp. zn. 2Cdo/194/2011 - R 58/2014) tak, že pre začiatok jej plynutia je rozhodujúci moment neoprávneného zásahu, pričom premlčacia doba začína plynúť dňom nasledujúcim po tomto dni. Napriek tomu sa odvolací súd od záverov tejto rozhodovacej činnosti dovolacieho súdu odklonil, keď skonštatoval, že premlčacia doba začína plynúť od úplne iného momentu a to od právoplatnosti rozsudku v trestnej veci vedenom voči pôvodcovi zásahu (žalovanému 1/).

5.4 V prejednávanej veci bolo preukázané, že neoprávneným konaním žalovaného 1/ bolo jedným činom zasiahnuté do práva na život príbuzných žalobcov, ktorý zásah nastal momentom smrti týchto osôb pri dopravnej nehode dňa 25. 09. 2012. Žalobcovia mohli tak svoje právo na uplatnenie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch vykonať prvýkrát 26. 09. 2012. Žalobcovia (všetci) však svoj nárok voči žalovanému 3/ uplatnili až 7. 7. 2016, teda po uplynutí premlčacej doby. Za včasné uplatnenie nároku voči žalovanému 3/ nie je podľa dovolateľa možné považovať ani jeho uplatnenie v adhéznom konaní (trestnom konaní vedenom len voči žalovanému 1/), ani jeho uplatnenie podaním žaloby na súd dňa 10. 04. 2014 voči inému okruhu žalovaných, keď žalovaný 3/ do 07. 07. 2016 nebol účastníkom tohto konania. Okruh strán sporu určujú vždy žalobcovia, preto skutočnosť, že vo vzťahu k žalovanému 3/ uplatnili kvalifikovane nárok až po uplynutí premlčacej doby, nemôže ísť na ťarchu žalovaného 3/.

5.5 Prípustnosť dovolania je daná podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvej inštancie, záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, s poukazom na bod 63. rozsudku. Prípadný záver odvolacieho súdu o neplynutí premlčacej doby počas trestného konania vo vzťahu k žalovanému 3/ neobstojí, pretože je založený na nesprávnej právnej úvahe, v rozpore s rozhodovacou činnosťou dovolacieho súdu. Uplatnenie nároku na náhradu škody v adhéznom konaní má za následok spočívanie premlčacej doby len voči subjektu, voči ktorému je samotné trestné konanie vedené, nie voči okruhu ďalších, v trestnom konaní nijako nezúčastnených osôb, t. j. ani voči poisťovateľovi, poukazujúc najmä na rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 5Cdo/102/2017 zo dňa 23. 04. 2020 publikovaný v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR č. 3/2020, v ktorom dovolací súd riešil otázku možného spočívania (dočasného zastavenia) plynutia premlčacej doby ohľadom nároku na náhradu škody prípadne nemajetkovej ujmy počas trvania trestného konania i voči poisťovateľovi a to aj s ohľadom na znenie § 15 ods. 2 zák. č. 381/2001 Z. z. v platnom znení. Dovolací súd v uvedenom rozhodnutí skonštatoval, že ani s prihliadnutím na cit. ust. nie je možná taká interpretácia, že eventuálne spočívanie plynutia premlčacej doby týkajúce sa jedného subjektu predstavuje spočívanie plynutia premlčacej doby týkajúce sa druhého subjektu. Objektívne môže nastať situácia (ako v prejednávanom spore), keď si poškodený (resp. poškodení) uplatnil (uplatnili) nárok v trestnom konaní voči osobe, ktorá škodu spôsobila (škodcovi), a teda v takom prípade logicky dôjde k spočívaniu premlčacej doby (len) vo vzťahu k tejto osobe. Hoci svoje závery v danej veci dovolací súd akcentoval s poukazom na ust. § 15 ods. 2 cit. zák., tieto závery sú plne aplikovateľné aj v súvislostiach vyššie vymedzenej právnej otázky. Podľa dovolateľa teda aj prípadné riadne a včasné uplatnenie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy žalobcami 1/ a 6/ v adhéznom konaní vedenom (len) proti žalovanému 1/, mohlo mať účinky spočívania premlčacej doby len voči žalovanému 1/, ale nemohlo mať účinky spočívania premlčacej doby ohľadom tohto nároku voči iným subjektom, teda ani voči žalovanému 3/. Z odôvodnenia odvolacieho súdu vôbec nevyplýva, či a ako mal za preukázané včasné uplatnenie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy žalobcami 1/ a 6/ v trestnom konaní, keď len takéto uplatnenie nároku mohlo mať relevanciu k plynutiu premlčacej doby.

6. Žalobcovia 1 až 4 vo vyjadrení k dovolaniu žalovaného 3 toto navrhli zamietnuť ako nedôvodné, stotožnili sa s právnym posúdením súdov nižších inštancií v otázke vznesenej námietky premlčania ako aj pasívnej vecnej legitimácie žalovaného 3, ktorého povinnosť plniť vyplýva z ust. § 11 ods. 5 a § 15

ods. 1 zákona č. 381/2001. Zároveň poukázali na rozpor vznesenej námietky premlčania s dobrými mravmi v zmysle § 3 OZ.

7. Žalobcovia 5 až 7 vo vyjadrení k dovolaniu žalovaného 3 toto navrhli odmietnuť ako nedôvodné, stotožnili sa s právnym posúdením súdov nižších inštancií, s poukazom na zodpovednosť žalovaného 3 titulom poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Zároveň potvrdili poskytnutie plnenia zo strany žalovaného 3 v rozsahu rozsudku súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu.

8. Žalovaný 1 vo vyjadrení k dovolaniu žalobcov 5 až 7 toto navrhol ako nedôvodné zamietnuť, považoval ho za založené na nepravdivých skutočnostiach.

9. Žalovaný 2 vo vyjadrení k dovolaniu žalobcov 5 až 7 toto navrhol ako nedôvodné zamietnuť, považoval ho za založené na nepravdivých skutočnostiach.

10. Žalovaný 3 vo vyjadrení k dovolaniu žalobcov 5 až 7 toto navrhol odmietnuť. Uznal, že výrok rozhodnutia odvolacieho súdu je formulovaný neštandardne, vhodnejšie by sa javilo vyjadriť zmenu rozhodnutia súdu prvej inštancie v jednom výroku, i tak však možno dospieť k jednoznačnej výške súdom priznanej náhrady nemajetkovej ujmy, vychádzajúc pritom aj z odôvodnenia a v takomto rozsahu žalovaný 3 aj plnil. Dovolací dôvod podľa § 421 písm. a) CSP nebol nijako vymedzený.

11. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“, alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že všetky tri dovolania podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolacie konanie v časti dovolania žalobcov 1 až 4 je potrebné z dôvodu späťvzatia dovolania zastaviť, dovolanie žalobcov 5 až 7 je potrebné ako neprípustné odmietnuť a dovolanie žalovaného 3 ako prípustné a zároveň dôvodné odôvodňuje zrušenie napadnutého rozsudku odvolacieho súdu vo vzťahu k žalovanému 3.

12. Vzhľadom na to, že proti vyhovujúcej časti rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie len žalovaný 3, žalovaní 1 a 2 dovolanie nepodali, vo vzťahu k nim preto zostáva rozsudok odvolacieho súdu nedotknutý, nakoľko v danom spore nejde o nerozlučné procesné spoločenstvo v zmysle § 77 CSP (predmetom sporu nie je taká spoločná povinnosť žalovaných, že sa rozsudok musí vzťahovať na každého zo žalovaných), ale ide o samostatné procesné spoločenstvo v zmysle § 76 CSP (zodpovednosť každého zo žalovaných je založená na samostatnom právnom titule, m.m. 5 Cdo 191/2019). Kasačné účinky tohto rozhodnutia dovolacieho súdu preto nastávajú len vo vzťahu medzi žalobcami 1 až 7 a žalovaným 3 vo vyhovujúcej časti napadnutého rozsudku.

1/ Dovolanie žalobcov 1 až 4

13. Podľa § 446 CSP ak dovolateľ vezme dovolanie späť, dovolací súd dovolacie konanie zastaví.

14. Dovolací súd so zreteľom na právne účinný dispozitívny úkon žalobcov 1 až 4, ktorým vzali svoje dovolanie späť, konanie o ich dovolaní zastavil.

2/ Dovolanie žalobcov 5 až 7

15. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

16. Dovolatelia 5 až 7 prípustnosť podaného dovolania vyvodzovali prioritne z ust. § 420 písm. f) CSP.

17. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane,

aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

18. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

19. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (por. 9 Cdo/72/2020, 9 Cdo/260/2021).

20. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namieste je tu skôr reštriktívny výklad (por. 9 Cdo/72/2020, 9 Cdo/260/2021).

21. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

22. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4 Cdo 3/2019, 8 Cdo 152/2018, bod 26, 5 Cdo 57/2019, bod 9, 10, 9 Cdo 248/2021) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola strane odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

23. Dovolatelia porušenie práva na spravodlivý proces vidia v zmätočnosti a duplicitnosti rozhodnutia odvolacieho súdu o odvolaní žalobcov, keď vo výroku I. odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s doplniacim rozsudkom vo výrokoch 1 až 7, zároveň vo výroku II. odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s doplniacim rozsudkom vo výrokoch 1 až 7.

24. Dovolací súd do určitej miery zdieľa výhradu dovolateľov k formulácii výrokov rozhodnutia odvolacieho súdu, keď naozaj na prvý pohľad, resp. prvé prečítanie môže vzniknúť dojem o nejasnosti, resp. rozpornosti výrokov I. a II., keď podľa výroku I. odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej

inštancie (v spojení s doplňacím rozsudkom) a zároveň podľa výroku II. odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie (v spojení s doplňacím rozsudkom) tak, že žalovaných 1 až 3 zaviazal na zaplatenie uvedených súm a v prevyšujúcej zamietavej časti rozsudok potvrdil. Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu je však jednoznačne a nepochybne zrejmé, že potvrdzujúci výrok I. sa týka vyhovujúcej časti rozsudku súdu prvej inštancie a zmeňujúci výrok II. sa týka zamietajúcej časti, čiže odvolací súd potvrdil priznanie náhrady nemajetkovej ujmy žalobcom - rodičom poškodených každému sumu 7.500,- eur a žalobcom - súrodencom poškodených každému sumu 2.000,- eur a v prevyšujúcej zamietajúcej časti zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že okrem už súdom prvej inštancie priznanej náhrady nemajetkovej ujmy podľa výroku I. priznal žalobcom ešte ďalšiu náhradu nemajetkovej ujmy žalobcom - rodičom poškodených každému sumu 2.500,- eur a žalobcom - súrodencom poškodených každému sumu 1.300,- eur. Rozsudkami súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu bola žalobcom - rodičom poškodených spolu priznaná náhrada nemajetkovej ujmy každému v sume 10.000,- eur a žalobcom - súrodencom poškodených každému v sume 3.300,- eur. V takomto rozsahu aj žalovaný 3 plnil žalobcom, ako to vyplýva z vyjadrenia žalovaného 3 s preukázaním vyplatenia rozsudkom priznaných súm, ako aj z vyjadrenia žalobcov 5 - 7. Dovolací súd preto konštatuje, že v tomto smere nedošlo k takému procesnému pochybeniu, ktoré by predstavovalo porušenie práva žalobcov na spravodlivý súdny proces.

25. Dovolatelia ďalej namietali nedostatočnosť odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu, považujú ho za nepreskúmateľné, formalistické, v otázke výšky priznanej nemajetkovej ujmy poukázali na rozhodnutia súdov v obdobnej veci (rozsudok NS SR sp.zn. 3 Cdo 18/2016 vo veci Okresného súdu Humenné sp.zn. 15C 27/2011), kde bola priznaná suma 23.000,- eur, ako aj ďalšie rozhodnutia (7 Cdo 170/2016, 3 CdoGp 1/2016, judikatúra EŠLP), odvolací súd dostatočne nezohľadnil relevantné okolnosti vzniku nemajetkovej ujmy na strane žalobcov.

26. Z viacerých rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva a z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že nedostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia je porušením ústavou a Dohovorom garantovaného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces. A to z viacerých aspektov dotýkajúcich sa kvalitatívnej stránky odôvodňovania súdnych rozhodnutí.

26.1. Z čiastkových analýz doterajšej judikatúry možno vyvodit' niektoré nasledujúce požiadavky na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré by mal súd v odôvodnení svojho rozhodnutia rešpektovať. Medzi tieto možno zaradiť požiadavky o zákaze vnútornej rozpornosti argumentácie (požiadavka relevantnosti, jasnosti presnosti a konkrétnosti argumentu), povinnosť odôvodniť odklon od existujúcej judikatúry, povinnosť „vyrovnať sa“ s ústavnoprávnym argumentom a názormi právnej vedy, možnosti odvolacieho súdu prevziať argumenty prvostupňového súdu a iné.

26.2. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 383/06). Dovolací súd nezistil opodstatnenosť tvrdenia dovolateľov o arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu v spojení s potvrdeným rozhodnutím súdu prvej inštancie.

26.3. Treba mať na zreteli, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamena, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07). V posudzovanom prípade bolo potrebné zohľadniť, že odvolací súd čiastočne potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v odvolaní napadnutej časti ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 CSP. Konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí pritom jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú jednotu. Odvolací súd jasným, rozhodným, zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu, poskytol primerané odpovede na odvolacie námietky; jeho úvahy a z nich vyvedené závery, vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozhodnutím prvoinštančného súdu, nemožno považovať za zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. Odvolací súd teda procesne nekonal nesprávne, spôsobom zmätočným, ktorým by dovolateľom znemožnil, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo

k porušeniu práva na spravodlivý proces. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľov.

26.4. Obsah spisu v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľov, že súd prvej inštancie a odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnili spôsobom zodpovedajúcim zákonu. K rozhodujúcej otázke výšky nemajetkovej ujmy sa dostatočne vyjadril súd prvej inštancie (body 37. - 49., 66. odôvodnenia), keď zohľadnil základné všeobecné kritériá a konkrétne preukázané skutkové okolnosti prejednávanej veci, následne odvolací súd tieto všeobecné kritériá špecifikoval ešte podrobnejšie (body 50. - 52. odôvodnenia), zároveň sa veľmi podrobne vysporiadal s konkrétnou situáciou jednotlivých žalobcov, ktorí boli v postavení rodičov, resp. súrodencov poškodených, usmrtených v dôsledku dopravnej nehody zapríčinennej žalovaným 1 ako vodičom vozidla (body 53. - 59. odôvodnenia), pričom zohľadnil tiež preukázané spoluzavinenie poškodených v rozsahu 33% (podporne poukazujúc aj na rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 4 Cdo 38/2007 a 3 Cdo 250/2018), ako aj rozhodovaciu prax v obdobných prípadoch (podporne poukazujúc aj na rozhodnutie najvyššieho súdu sp.zn. 7 Cdo 154/2018), keď za primerané odškodnenie nemajetkovej ujmy pozostalého rodiča je možné považovať sumu 15.000,- eur (v prejednávanom spore po zohľadnení spoluzavinenia v rozsahu 33% vo výške 10.000,- eur) a za primerané odškodnenie nemajetkovej ujmy pozostalého súrodenca je možné považovať sumu 5.000,- eur (v prejednávanom spore po zohľadnení spoluzavinenia v rozsahu 33% vo výške 3.300,- eur). Dovolací súd nezdiala názor dovolateľov o arbitrárnosti, zmätočnosti, či nepreskúmateľnosti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu.

26.5. Dovolatelia špecificky namietali bod 59. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu, v ktorom odvolací súd špecificky reagoval na odvoláciu námietku vo vzťahu k posúdeniu výšky náhrady nemajetkovej ujmy žalobkyne 6, matky poškodeného, ktorá bola v dôsledku posttraumatických udalostí následne uznaná invalidnou, pričom odvolací súd k tejto otázke skonštatoval, že samotné stanovenie psychiatrickej diagnózy neodôvodňuje v porovnaní s inými príbuznými priznanie vyššieho odškodnenia nemajetkovej ujmy, nakoľko nie je možné uplatniť akési „bodové ohodnotenie smútku“. Dovolací súd takýto záver odvolacieho súdu považuje za riadne a presvedčivo odôvodnený, zohľadňujúc špecifikum otázky posúdenia výšky nemajetkovej ujmy, bez akéhokoľvek náznaku nelogickosti, či arbitrárnosti. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 383/06). Dovolací súd nezistil opodstatnenosť tvrdenia dovolateľov o arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie.

27. Dovolatelia vyvodzujú prípustnosť dovolania aj z právnych záverov, na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie (posúdenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy) dovolací súd uvádza, že už podľa predchádzajúcej úpravy občianskeho súdneho konania dospel najvyšší súd k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením veci (viď R 54/2012 a tiež 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010, 8 ECdo 170/2014). Podľa právneho názoru najvyššieho súdu nie je ani po 1. júli 2016 žiadny dôvod pre odklon od vyššie uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci (nesprávneho vyriešenia niektorej právnej otázky súdom) na možnosť strany civilného sporového konania uskutočňovať jej patriace procesné oprávnenia. Na tom, že ani prípadné nesprávne právne posúdenie veci nezakladá dovolateľom tvrdenú vadu zmätočnosti, zotrval aj judikát R 24/2017 a tiež viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu (1 Cdo 202/2017, 2 Cdo 101/2017, 3 Cdo 94/2017, 4 Cdo 47/2017, 5 Cdo 145/2016, 7 Cdo 113/2017, 8 Cdo 76/2018, 9 Cdo 278/2020, 9 Cdo 248/2021). Právne posúdenie môže zakladať dovolací dôvod v zmysle § 421 CSP cez prizmu niektorej zo skutkových podstát uvedených pod písmenom a/ až c/ (§ 421 ods. 1 CSP). Skutočnosť, že dovolatelia majú odlišný právny názor než konajúce súdy, bez ďalšieho nezakladá a nedokazuje nimi tvrdenú vadu v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

28. Z týchto dôvodov najvyšší súd dospel k záveru, že žalobcovia 5 až 7 nedôvodne namietajú vadu zmätočnosti. Len samotné spochybňovanie správnosti skutkových zistení a vyhodnotenia dôkazov súdom, ako i sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci,

významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 420 písm. f/ CSP. Do práva na spravodlivý proces totiž nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

29. Vzhľadom na uvedené dovolací súd vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezistil, preto je dovolanie v tejto časti procesne neprípustné.

30. Žalobcovia 5 až 7 prípustnosť dovolania vyvodzujú aj z § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

30.1 Podľa ustanovenia § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu (písm. a/), ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená (písm. b/), alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (písm. c/).

30.2 Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je procesnou povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 421 CSP v spojení s § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dôvodom prípustnosti dovolania.

30.3 Otázkou relevantnou z hľadiska ustanovenia § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie alebo aplikácie Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine) alebo otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii alebo interpretácii procesných ustanovení). Dovolací súd zároveň zdôrazňuje, že dôvody prípustnosti dovolania podľa § 421 CSP sa vzťahujú výlučne na právnu otázku, riešenie ktorej viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu. Právna otázka, vyriešenie ktorej nemalo určujúci význam pre rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia.

31. Dovolatelia síce formálne označili aj dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, namietajúc nesprávne právne posúdenie sporu odvolacím súdom, avšak bez toho, aby jasne vymedzili rozhodujúce právne otázky, na ktorých riešení je založené rozhodnutie odvolacieho súdu a jasne odôvodnili odklon od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

32. Z obsahu dovolania možno vyvodíť nesúhlas s posúdením otázky výšky nemajetkovej ujmy s poukazom na rozhodnutia 7 Cdo 170/2016, 3 CdoGp 1/2016, 3 Cdo 18/2016.

33. Vo veci najvyššieho súdu sp.zn. 7 Cdo 170/2016 dovolací súd odmietol dovolanie ako procesne neprípustné bez toho, aby sa vyjadroval k otázke výšky nemajetkovej ujmy.

34. Vo veci najvyššieho súdu sp.zn. 3 CdoGp 1/2016 dovolací súd odmietol mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora ako oneskorene podané bez toho, aby sa vyjadroval k otázke výšky nemajetkovej ujmy.

35. Vo veci najvyššieho súdu sp.zn. 3 Cdo 18/2016 dovolací súd konštatoval, že stanovenie výšky

náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je síce vecou voľnej úvahy súdu, jeho úvaha musí byť ale náležite odôvodnená a vždy musí mať základ v takých konkrétnych skutkových zisteniach súdu, ktoré zohľadňujú individuálne okolnosti prejednávaneho prípadu a so zreteľom na ne sú relevantné pre posúdenie primeranosti náhrady v zmysle § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 153/2009, 3 Cdo 106/2012, 4 Cdo 171/2005, 5 Cdo 126/2007, 7 Cdo 180/2012). Vo všeobecnosti platí, že ak odvolací súd mení súdom prvého stupňa priznanú výšku náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch (§ 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka) z dôvodu, že za „primeranú“ považuje náhradu inú (nižšiu alebo vyššiu), musí v odôvodnení zmeňujúceho rozhodnutia vysvetliť dôvod potreby zmeny náhrady na „primeranosť“ (viď napríklad rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 108/2011). To znamená, že odvolací súd musí poukázať na určité konkrétne skutkové alebo právne významné okolnosti charakterizujúce ním prejednanú vec a s poukazom na ne vysvetliť, prečo a z akých dôvodov dospel k názoru, že „primeranou“ nie je náhrada, ktorú určil súd prvého stupňa, ale náhrada iná (nižšia alebo vyššia).

35.1. V danom prípade odvolací súd zníženie výšky náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú žalobkyniam 1/ až 3/ priznal súd prvého stupňa, odôvodnil tým, že výška náhrad priznaných súdom prvého stupňa (po 350 000 eur) je privysoká, nezodpovedajúca okolnostiam prípadu, a preto ju treba priznať vo výške po 23 000 eur, ktorú v inej skutkovo a právne podobnej veci (sp. zn. 3 Cdo 228/2012) považoval za primeranú najvyšší súd. Takýto prístup odvolacieho súdu, nech by bol akokoľvek motivovaný pozitívnou snahou o dosiahnutie rovnakého posúdenia veci v rovnakých prípadoch, nemôže bez ďalšieho v potrebnej miere vystihnúť to, ako široko, mnohohrsteve a rozmanito je vnútorne rozčlenená (štruktúrovaná) osobnosť každej fyzickej osoby, aké individuálne a neopakovateľné vzťahy vznikajú medzi ňou a jej rodinnými príslušníkmi a aké dôsledky spôsobuje násilné pretrhnutie väzieb vo vnútri rodiny, ku ktorému dochádza stratou člena rodiny. Je nespochybniteľné, že negatívny zásah do tejto osobnostnej sféry pôsobí zraňujúco individuálne a rozmanito u každej fyzickej osoby inak, lebo každý človek, sama jeho podstata, jeho emócie, vzťahy k iným, sú veľmi individuálne. Ľudia nevnímajú vždy rovnako okolnosti vonkajšieho sveta a aj ich vzťahy s inými vykazujú znaky osobitosti, neopakovateľnosti a jedinečnosti. Vzhľadom na to aj dôsledky zásahov do týchto osobnostných sfér života každého človeka sú vysoko individuálne. Na vyjadrenie rozsahu a intenzity ujmy, ktorú vyvolali zásahy do týchto oblastí súkromného a rodinného života je nepostačujúce (paušálne) prirovnanie s inými, i keď obdobnými prípadmi.

36. K otázke výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy sa vyjadril dovolací súd v rozhodnutí sp.zn. 7 Cdo 73/2021, v ktorom skonštatoval, že táto je vždy výsledkom posúdenia vysoko individuálnych, jedinečných skutkových okolností každej prejednávanej veci, ktoré sú nezameniteľné s okolnosťami relevantnými v iných veciach. Každé jedno rozhodnutie o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy je založené na riešení čisto individuálnych otázok, ktoré nemôže byť považované za pravidlo pre iné prípady. Pokiaľ účelom § 421 ods. 1 písm. b/ CSP zo širších hľadísk je to, aby sa vyriešením niektorej, dosiaľ ešte dovolacím súdom nevyriešenej, právnej otázky vytvorila a ustálila rozhodovacia prax dovolacieho súdu, je namieste konštatovanie, že vyriešením takto vysoko individuálnej otázky (akou je určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy) sa ani nemôže vytvoriť ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Pri posúdení a hodnotení zákonom ustanovených východísk na určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy postupujú totiž sudy vždy diferencovane v každom konkrétnom prípade a nezotrvávajú na určitých striktných hraniciach. V takto individualizovanom rámci určovania konkrétnej výšky náhrady nemajetkovej ujmy zovšeobecnenie ani neprichádza do úvahy, keďže rozsah vzniknutej nemajetkovej ujmy nemožno exaktne kvantifikovať a vyčíslieť (obdobne 7Cdo/215/2020, 7Cdo/131/2020).

37. K otázke výšky náhrady nemajetkovej ujmy sa vyjadril aj Ústavný súd SR, a to v náleze sp. zn. III. ÚS 288/2017 z 5. decembra 2017, v ktorom skonštatoval, že priznanie náhrady nemajetkovej ujmy závisí vo veľkej miere na úvahe rozhodujúceho súdu, na druhej strane však táto úvaha neznamena priestor na svojvôľu či arbitrárnosť. Príslušný súd musí uskutočniť dokazovanie a následne na základe z neho vyplývajúcich skutkových zistení posúdiť, či táto ujma vznikla a ako bola závažná. Jej vznik pritom musí tvrdiť a doložiť navrhovateľ, ktorý nesie dôkazné bremeno. Príslušné závery súdu musia byť riadne

odôvodnené a musia spočívať na logických a legitímnych faktoch. Pri určovaní sumy nemajetkovej ujmy musia všeobecné sudy zároveň zohľadňovať svoju vlastnú rozhodovaciu činnosť, a teda v súlade s princípom rovnosti rozhodovať v porovnateľných veciach rovnako, a v ich judikatúre by tak mal existovať vzťah priamej úmernosti medzi závažnosťou ujmy a výškou priznanej náhrady. Poukázal aj na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, v zmysle ktorej náhrada nemajetkovej ujmy musí byť rozumne primeraná utrpenej ujme na povesti (napr. Tolstoy Miloslavsky v. Spojené kráľovstvo), pričom pri určovaní výšky náhrady ujmy treba vychádzať z dôkazov preukazujúcich výšku ujmy (napr. Flux v. Moldavsko Steel a Morris v. Spojené kráľovstvo).

38. Dovolací súd odkazuje aj na uznesenie Ústavného súdu SR, sp. zn. III. ÚS 267/08, podľa ktorého v konaniach o ochranu osobnosti má fyzická osoba v súlade s § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka právo aj na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, a to najmä v prípadoch, ak došlo k zníženiu jej dôstojnosti či vážnosti v spoločnosti. Pri určení jej výšky prihliada všeobecný súd hlavne na závažnosť vzniknutej ujmy, ako aj na okolnosti, za akých k porušeniu práv konkrétneho účastníka konania došlo. Ustanovenie § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka teda nelimituje súd pri priznaní rozsahu náhrady nemajetkovej ujmy. Posúdenie týchto okolností ponecháva na úvahu súdu, ktorá však nemôže byť bezbrehá, ale musí spočívať na logických a legitímnych faktoch. Je nepochybné, že mantinely, v rámci ktorých by sa mala pohybovať takáto úvaha súdu, musia byť istým spôsobom dané, pričom táto ich danosť je závislá od individuality každého prípadu a zároveň musí byť podmienená dôvodmi, na ktorých sa priznanie zakladá.

39. V tejto súvislosti dovolací súd podporne poukazuje aj na svoje staršie rozhodnutia - sp. zn. 4 Cdo 69/99: Výšku náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch v zmysle § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka nemožno určiť sčítaním čiastkových náhrad za čiastkové, dokazovaním zistené prípady negatívnych dopadov zásahu do jednotlivých stránok osobnosti fyzickej osoby, ale len spôsobom stanoveným v uvedenom zákonom ustanovení; sp. zn. 1 Cdo 89/97: Samotná závažnosť ujmy vzniknutej v dôsledku neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti nie je jediným a výlučným kritériom pre určenie výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch. Pri určení tejto výšky súd musí prihliadnuť aj na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Tieto okolnosti môžu byť významné tak u osoby postihnutej, ako aj u osoby, ktorá neoprávnený zásah spôsobila.

40. Dovolací súd konštatuje, že odvolací súd pri posudzovaní otázky výšky nemajetkovej ujmy rozhodol v súlade s vyššie citovanou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, vychádzajúc zo základných kritérií posudzovania otázky výšky nemajetkovej ujmy (v prípade, že by z týchto kritérií nevychádzal, resp. by vychádzal z úplne iných kritérií, bolo by možné z tohto hľadiska konštatovať odklon od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu ako naplnenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP), zohľadniac závažnosť vzniknutej ujmy, okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, a to tak na strane poškodených ako aj na strane škodcov, ako aj všetky relevantné individuálne okolnosti prejednávaneho sporu, pričom zároveň zohľadnil aj rozhodovaciu činnosť v obdobných veciach, preto nemožno konštatovať naplnenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Pokiaľ aj odvolací súd žalobcom priznal náhradu nemajetkovej ujmy v inej výške ako v inom skutkovo obdobnom spore, tento jeho záver je dôsledkom dôsledného posúdenia konkrétnych individuálnych okolností každej prejednávanej veci, za splnenia podmienky, že toto posúdenie sa premietne aj do odôvodnenia rozsudku (ak by tomu tak nebolo, išlo by o vadu nepreskúmateľnosti a naplnenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP), a teda z tohto hľadiska nemožno konštatovať odklon od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu ako naplnenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

41. Rovnaký záver je potrebné konštatovať aj vo vzťahu k právnej otázke spoluzavinenia, pri ktorej odvolací súd vychádzal z rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vyjadrenej v rozhodnutí sp.zn. 3 Cdo 250/2018. Nevyhnutnosť posúdenia a zohľadnenia prípadného spoluzavinenia poškodeného bola konštatovaná aj v rozhodnutí dovolacieho súdu sp.zn. 7 Cdo 252/2021, s odkazom na rozsudok z 27. októbra 2010 sp. zn. 1Cdo/77/2009, podľa ktorého „Na to, aby žalobcovia mohli byť úspešní pri uplatňovaní nároku na ochranu ich osobnosti podľa § 13 OZ v prípade, keď žalovaný neoprávnene (protiprávne) zasiahol do ich osobnostných práv zavinením dopravnej nehody, pri ktorej zahynul ich blízky príbuzný, nie je zásadne nutné, aby konanie samej dotknutej osoby (nebohého syna a brata

žalobcov) muselo byť po právnej stránke bezzávadné. V súlade s citovaným ustanovením § 13 ods. 1 OZ na to, aby oprávnená osoba mala právo domáhať sa ochrany osobnosti, sa vyžaduje a zároveň stačí, aby išlo o neoprávnený zásah do práv na ochranu osobnosti. V prípade existencie takéhoto neoprávneného zásahu ide potom o objektívnu zodpovednosť, bez ohľadu na zavinenie. Správanie samej dotknutej osoby pri neoprávnenom zásahu sa stáva právne významným až pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch (§ 13 ods. 2 OZ), ktorú výšku určuje súd podľa závažnosti ujmy a podľa okolností, za ktorých k porušeniu práva došlo (§ 13 ods. 3 OZ). Týmito okolnosťami sú nielen okolnosti na strane samotného škodcu, ale súčasne sú to aj okolnosti na strane dotknutej osoby, na ktoré okolnosti správne súdy nižších súdov prihliadali.“ Dovolateľkou nastolené otázky boli najvyšším súdom posudzované v súlade so závermi vyjadrenými v uvedenom rozhodnutí aj v rozhodnutí R 29/2001, v zmysle ktorého „Samotná závažnosť ujmy vzniknutej v dôsledku neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti nie je jediným a výlučným kritériom pre určenie výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch. Pri určení tejto výšky súd musí prihliadnuť aj na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Tieto okolnosti môžu byť významné tak u osoby postihnutej, ako aj u osoby, ktorá neoprávnený zásah spôsobila.“

42. Dovolací súd konštatuje, že odvolací súd pri posudzovaní otázky spoluzavinenia poškodených rozhodol v súlade s vyššie citovanou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, preto ani pri tejto právnej otázke nemožno konštatovať naplnenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

43. Pokiaľ žalobcovia 5 až 7 svojou argumentáciou vyjadrili len svoj nesúhlas s právnym posúdením a postupom dovolacieho súdu, takáto námietka je nespôsobilá založiť prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi dovolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a) CSP (porovnaj rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 9 Cdo 150/2020, 9 Cdo 307/2021).

44. Dovolací súd uzatvára, že k odklonu dovolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v danom prípade nedošlo (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP), dovolateľ tiež nevymedzil dovolacie dôvody spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

45. Na základe vyššie uvedeného najvyšší súd dovolanie žalobcov 5 až 7 odmietol, a to z časti podľa § 447 písm. c) CSP a z časti podľa § 447 písm. f) CSP.

2/ Dovolanie žalovaného 3

46. Žalovaný 3 uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP, namietajúc nesprávne právne posúdenie odvolacím súdom. Za zásadné právne otázky, ktoré riešil odvolací súd, považuje tieto otázky: 1. Má podanie žaloby v civilnom konaní na súde účinky spočívania plynutia premlčacej doby aj voči inému subjektu ako žalovanému (voči vedľajšiemu účastníkovi podľa Občianskeho súdneho poriadku)? Mohol byť subjekt označený žalobcami v žalobe ako vedľajší účastník účastníkom konania v procesnej pozícii vedľajší účastník aj bez toho, že by do konania z vlastného rozhodnutia vstúpil (z vlastnej iniciatívy alebo na podnet iného účastníka), resp. aj proti svojej vôli? 2. Začína premlčacia doba ohľadom nároku na náhradu nemajetkovej ujmy plynúť až dňom právoplatnosti rozsudku v trestnom konaní vedenom voči pôvodcovi zásahu (hoci aj samotná okolnosť, že bol pôvodcom zásahu nebola nikdy sporná) resp. má prerušenie civilného konania do právoplatného skončenia trestného konania vedenom voči pôvodcovi zásahu za následok začatie plynutia novej premlčacej doby dňom nasledujúcim po právoplatnom skončení trestného konania? 3. V prípade, ak si pozostalý po blízkej osobe usmrtenej pri dopravnej nehode v súvislosti s prevádzkou motorového vozidla uplatní v trestnom konaní v rámci adhézneho konania nárok na náhradu nemajetkovej ujmy voči pôvodcovi zásahu, dôjde k spočívaniu plynutia premlčacej doby počas trvania trestného konania vedeného proti pôvodcovi zásahu aj voči poisťovateľovi prevádzky tohto motorového vozidla (zvlášť v situácii, kedy v prípade figurovalo len jedno vozidlo, ktorého poisťovateľ bol od počiatku známy)?

47. Pre zodpovedanie otázok pod bodom 1 je rozhodujúcim posúdenie otázky, či má podanie žaloby v civilnom konaní na súde účinky spočívania plynutia premlčacej doby aj voči inému subjektu ako žalovanému (voči vedľajšiemu účastníkovi podľa Občianskeho súdneho poriadku).

48. Hmotnoprávne účinky podania žaloby, a teda uplatnenia práva na súde, v danom prípade rozšírenie žaloby aj vo vzťahu k žalovanému 3, nastali dňom, kedy súdu došla písomná zmena žaloby. Beh premlčacích a prekluzívnych lehôt v zmysle § 112 OZ sa preto ohľadne takto uplatnených práv zastavuje týmto dňom a nie napr. dňom, keď bolo rozhodnuté o pripustení zmeny návrhu, resp. keď bola podaná pôvodná žaloba (por. 4 Cdo 87/2007). Ak by aj žalovaný už predtým vystupoval v konaní ako vedľajší účastník na strane žalovaných 1 a 2, takáto skutočnosť je z tohto hľadiska právne bezvýznamná, nakoľko za uplatnenie práva s následkom zastavenia, resp. spočívania plynutia premlčacej doby je v zmysle § 112 OZ možné považovať len uplatnenie takéhoto práva voči pasívne vecne legitimovanému subjektu ako účastníkovi konania, resp. strane sporu. Stranami sporu sú len žalobca a žalovaný (§ 60 CSP).

49. Postavením vedľajšieho účastníka v občianskom súdnom konaní sa najvyšší súd zaoberal v rozsudku z 25. septembra 2008 sp.zn. 3 Cdo 168/2008 (ako judikát R 25/2014 publikovaný v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky), v odôvodnení ktorého uviedol: „Ako vedľajší účastník môže sa popri navrhovateľovi (žalobcovi) alebo odporcovi (žalovanému) zúčastniť konania ten, kto má právny záujem na jeho výsledku, pokiaľ nejde o konanie o rozvod, neplatnosť manželstva alebo určenie, či tu manželstvo je alebo nie je (§ 93 ods. 1 O.s.p.). Do konania vstúpi buď z vlastného podnetu alebo na výzvu niektorého z účastníkov urobenú prostredníctvom súdu. O prípustnosti vedľajšieho účastníctva súd rozhodne len na návrh (§ 93 ods. 2 O.s.p.). V konaní má vedľajší účastník rovnaké práva a povinnosti ako účastník. Koná však iba sám za seba. Ak jeho úkony odporujú úkonom účastníka, ktorého v konaní podporuje, posúdi ich súd po uvážení všetkých okolností (§ 93 ods. 3 O.s.p.). V súlade s citovanými ustanoveniami je zmyslom vedľajšieho účastníctva „pomoc v spore“ niektorému z účastníkov konania. Vedľajší účastník môže, ale nemusí do konania vstúpiť. Vstupuje do konania ako tretia osoba „popri“ žalobcovi alebo žalovanom, a to buď z vlastnej iniciatívy (vedľajším účastníkom sa táto osoba stáva doručením jej oznámenia súdu, že vstupuje do konania) alebo na výzvu účastníka konania (ak ale vyzvaná osoba neprejaví vôľu vstúpiť takto do konania, nestane sa vedľajším účastníkom). O prípustnosti vedľajšieho účastníctva rozhoduje súd len ak niektorý z účastníkov konania namietne neprípustnosť vstupu vedľajšieho účastníka do konania. Súd z vlastnej iniciatívy túto otázku neskúma - pokiaľ nebola námietka neprípustnosti vznesená, je tretia osoba bez ďalšieho vedľajším účastníkom konania. Predpokladom prípustnosti vedľajšieho účastníctva v konaní je právny záujem vedľajšieho účastníka na úspechu účastníka, na strane ktorého vstúpil do konania. Keďže vedľajší účastník má podľa § 93 ods. 3 O.s.p. v konaní rovnaké práva a povinnosti ako účastník konania, súd s ním koná obdobne ako s účastníkom konania (doručuje mu písomnosti, predvoláva ho na pojednávania a pod.). „Rovnaké práva a povinnosti“ sa ale v tomto ustanovení majú na mysli výlučne z hľadiska procesného - vedľajší účastník má v konaní rovnaké procesné práva a povinnosti ako účastník konania. Vyplyva to z postavenia vedľajšieho účastníka a tiež podstaty jeho (vedľajšej) účasti na konaní. I keď teda vedľajší účastník môže byť rozhodnutím súdu zaviazaný na náhradu trov konania (rovnako mu môže byť priznaná náhrada trov konania), je vylúčené, aby mu rozhodnutím súdu vo veci samej bolo prisúdené právo alebo uložená povinnosť, ktoré tvoria predmet sporu.“

50. K rovnakému záveru dospelo judikované rozhodnutie najvyššieho súdu sp.zn. 2 Cz 20/75, podľa ktorého poisťovňa ako vedľajšieho účastníka nemožno zaviazat' v konaní na žiadne plnenia. (Sborník stanovisek, zpráv o rozhodování soudů a soudních rozhodnutí NS ČSSR, ČSR a SSR, zv. IV s. 621).

51. Dovolací súd zároveň poukazuje aj na judikát R 36/1999, podľa ktorého, ak súd o návrhu žalobcu na zámenu účastníka rozhodol a zámenu pripustil, hmotnoprávne účinky začatia konania nastávajú dňom, kedy súdu došiel návrh na zámenu účastníka. Plynutie premlčacej lehoty sa preto prerušuje týmto dňom, nie dňom, kedy bolo začaté konanie s pôvodným okruhom účastníkov. Rovnaký záver je potrebné prijať aj pri vstupe ďalšieho účastníka do konania, v predmetnom spore žalovaná poisťovňa sa stala účastníčkou konania/stranou sporu na základe procesného návrhu žalobcu zo dňa 07.07.2016 a

následného rozhodnutia súdu prvej inštalácie o pripustení jej vstupu do konania uznesením zo dňa 05.08.2016.

52. Z uvedeného potom vyplýva, že podaním žaloby (len) proti žalovaným 1/ a 2/ nedošlo k prerušeniu plynutia premŕčacej doby vo vzťahu k (neskoršiemu) žalovanému 3/ už dňom podania žaloby, t. j. dňom 10. 09. 2014, napriek tomu, že v predmetnej žalobe bol označený ako vedľajší účastník. Účinky spočívania premŕčacej doby podľa § 112 OZ uplatnením práva na súde vo vzťahu k žalovanému 3/ mohol mať až návrh na pristúpenie žalovaného 3/ do konania zo dňa 07.07.2016. Pokiaľ súde nižších inštalácií pri posúdení dôvodnosti uplatnenej námietky premŕčania zo strany žalovaného 3 vychádzali zo záveru, že za uplatnenie práva na súde vo vzťahu k pôvodne označenému vedľajšiemu účastníkovi na strane žalovaných, ktorý sa až neskôr v priebehu konania stal stranou sporu, možno považovať podanie žaloby voči žalovaným 1 a 2 a označenie vedľajšieho účastníka na ich strane, ich rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení danej otázky, odkloniac sa od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

53. Nie je pritom rozhodujúce, či v žalobe podanej za účinnosti OSP označený vedľajší účastník so svojím vstupom do konania v pozícii vedľajšieho účastníka súhlasil alebo nie, z hľadiska posúdenia otázky premŕčania je táto okolnosť bez právneho významu, preto dovolací súd považujú druhú otázku pod bodom 1 za akademickú, bez dopadu na právne posúdenie otázky premŕčania.

54. Ďalšou podstatnou právnou otázkou bolo posúdenie začiatku plynutia premŕčacej doby ohľadom nároku na náhradu nemajetkovej ujmy. Pre správne zodpovedanie tejto otázky je potrebné vychádzať z judikovaného záveru, podľa ktorého právo na náhradu nemajetkovej ujmy je majetkovým právom, ktoré sa premŕči po uplynutí všeobecnej trojročnej premŕčacej lehoty (§ 101 Obč. zák.). Počiatok plynutia uvedenej lehoty je viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilému porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby. Premŕčacia lehota začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv (uznesenie NS SR sp. zn. 5 Cdo 365/2009 zo dňa 17.2.2011).

55. Otázka, či sa premŕčuje právo na náhradu nemajetkovej ujmy, riešil najvyšší súd aj v rozsudku z 27. novembra 2012 sp. zn. 2 Cdo 194/2011 (ako judikát R 58/2014 publikovaný v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky) tak, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, je právom majetkovej povahy, ktoré sa premŕčuje. V odôvodnení rozhodnutia najvyšší súd vysvetlil, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa ustanovenia § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka predstavuje jedno z parciálnych a relatívne samostatných prostriedkov ochrany jednotného práva na ochranu osobnosti fyzickej osoby. Vzniká vtedy, keď morálna satisfakcia ako rýdzo osobné právo, nestačí na vyváženie a zmiernenie nepriaznivých následkov protiprávneho zásahu do osobnostných práv. Napriek tomu, že ide o satisfakciu v oblasti nemateriálnych osobnostných práv, jeho vyjadrenie peňažným ekvivalentom má za následok, že ide o osobné právo majetkovej povahy. V uvedenom zmysle je určujúci obsah nároku, a nie predmet jeho ochrany. Ak obsahom nároku na náhradu nemajetkovej ujmy je požiadavka na zaplatenie peňažnej sumy, potom princíp právnej istoty vylučuje, aby plynutiu času neboli priznané žiadne právne účinky. Najvyšší súd ustálil aj to, že začiatok plynutia všeobecnej trojročnej premŕčacej doby v prípade náhrady za nemateriálnu ujmu je podľa § 101 Občianskeho zákonníka viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilému porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby. Premŕčacia doba začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy k takémuto zásahu došlo. (na tieto závery nadviazali aj neskoršie rozhodnutia sp.zn. 3Cdo/18/2016, 8Cdo/24/2017, 8Cdo/119/2017, 8Cdo/124/2017).

56. Nadväzujúcou právnou otázkou je, či v prípade, ak si pozostalý po blízkej osobe usmrtenej pri dopravnej nehode v súvislosti s prevádzkou motorového vozidla uplatní v trestnom konaní v rámci adhézneho konania nárok na náhradu nemajetkovej ujmy voči pôvodcovi zásahu, dôjde k spočívaniu plynutia premŕčacej doby počas trvania trestného konania vedeného proti pôvodcovi zásahu aj voči poisťovateľovi prevádzky tohto motorového vozidla.

57. Aj táto otázka bola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu už vyriešená, a to so záverom, že uplatnenie nároku na nemajetkovú ujmu poškodenou osobou, pozostalou po blízkej osobe, usmrtenej pri dopravnej nehode v súvislosti s prevádzkou motorového vozidla v trestnom konaní voči osobe, ktorá škodu spôsobila, nemá za následok spočívajúce plynutie premlčacej doby počas trvania trestného konania i voči poisťovateľovi osoby, ktorá škodu spôsobila (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 23. apríla 2020 sp. zn. 5 Cdo 102/2017, publikované ako judikát R 35/2020). Rovnaký právny záver konštatuje aj nadväzujúce rozhodnutie sp.zn. 4 Cdo 146/2020, s doplnením argumentácie, podľa ktorej vzhľadom na samostatné spoločenstvo škodcu a poisťovateľa, uplatnením nároku na náhradu škody v adhéznom konaní proti škodcovi, premlčacia doba nespočíva aj proti poisťovateľovi.

58. Ak teda súdy nižších inštancií pri posúdení právnej otázky dôvodnosti námietky premlčania vznesenej zo strany žalovaného 3 nevychádzali zo záveru, že premlčacia doba pri práve na náhradu nemajetkovej začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv, t.j. dňom 26.09.2012, pričom vo vzťahu k žalovanému 3 prestala plynúť až dňom 07.07.2016, kedy žalobcovia podali návrh na jeho pribratie do konania (bez ohľadu na to, či predtým tento subjekt v konaní vystupoval ako vedľajší účastník), ich rozhodnutia spočívajú na nesprávnom právnom posúdení, odkloniac sa od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

59. Z uvedených dôvodov najvyšší súd dospel k záveru, že dovolanie žalovaného 3 je prípustné a zároveň dôvodné, a teda je potrebné napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu vo vzťahu medzi žalobcami 1 až 7 a žalovaným 3 v jeho vyhovujúcej časti zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP). Keďže nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 2 CSP) a vec mu v zrušenom rozsahu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

60. Ak bolo rozhodnutie zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

61. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.